

Jarosław Matysiak
Katarzyna Banaś
(Poznań)

MATERIAŁY JÓZEFA WIZY
(1905 - 1976)
P III-115

Strona | 1

Józef Wiza urodził się 25 lutego 1905 r. w Kcyni. Był piątym dzieckiem Józefa Wizy, kupca i Joanny z domu Jaskólskiej. Do szkoły powszechnej oraz do gimnazjum uczęszczał w Gnieźnie. Naukę kontynuował w Poznaniu, w Gimnazjum im. Bergera, gdzie w 1925 r. zdał maturę. W tym samym roku rozpoczął studia na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Poznańskiego (UP).

Od 1915 r. brał czynny udział w skautingu w Gnieźnie. W okresie Powstania Wielkopolskiego był członkiem plutonu skautowego. W 1920 r., mając 15 lat zgłosił się jako ochotnik do Wojska Polskiego. Członek drużyn harcerskich w Gnieźnie i Poznaniu. Od 1931 r. należał do kierownictwa Chorągwi Wielkopolskiej Związku Harcerstwa Polskiego. Do września 1939 r. członek i instruktor Akademickiego Koła Harcerskiego im. Heliodora Świącickiego w Poznaniu.

Dyplom lekarza uzyskał w 1933 r. Stopień doktora medycyny uzyskał w 1936 r. na podstawie pracy *O różnych metodach wyosabniania pałeczek grupy durowo-paradurowej z kału* napisanej pod kierunkiem prof. dra Leona Padlewskiego. Już w czasie studiów, od października 1930 r., pracował jako młodszy asystent w Zakładzie Mikrobiologii Lekarskiej UP pod kierunkiem prof. Padlewskiego. W 1935 r. został mianowany starszym asystentem. Oprócz pracy naukowo-dydaktycznej w Zakładzie, Józef Wiza był także wykładowcą z zakresu mikrobiologii, higieny i epidemiologii na kursach organizowanych m. in.: w Szkole Pielęgniarek PCK (w latach 1935-1939), na Wyższych Kursach Nauczycielskich (1935-1939), w Szkole Felczerów w ramach Towarzystwa Wiedzy Powszechnej oraz lekarzem i wykładowcą w Państwowym Pedagogium Nauczycielskim. Pracował też w firmach „Serovac Poznański” sp. z o.o. oraz „Catgut Polski” gdzie jako lekarz bakteriolog, odpowiedzialny był za jałowość nici chirurgicznych.

We wrześniu 1939 r. zmobilizowany do wojska i dostał przydział do szpitala wojskowego im. Józefa Piłsudskiego w Warszawie. Następnie ewakuował się do Kowla. W październiku 1939 r. wrócił do Poznania, gdzie brał czynny udział w organizacji ruchu oporu konspiracyjnego harcerstwa. Wstąpił do organizacji „Ojczyzna” Od października 1939 do kwietnia 1940 r. był komendantem Chorągwi Wielkopolskiej „Szarych Szeregów”. Działał pod pseudonimem „Siwy Sęp” lub „Siwy”. Uważany jest za współautora kryptonimu „Szare Szeregi”. W kwietniu 1940 r. poszukiwany przez Gestapo opuścił Poznań i udał się do Warszawy, gdzie w latach 1940-1941 pracował w Fabryce Farmaceutycznej „Klawe-Asid” w dziale produkcji surowic i szczepionek. Następnie, w latach 1941-1944 pracował w Ubezpieczalni Społecznej w Warszawie na stanowisku kierownika Centralnego Laboratorium Chemiczno-Bakteriologicznego.

W trakcie pobytu w Warszawie prowadził wykłady oraz ćwiczenia dla studentów farmacji z zakresu bakteriologii na kompletach Wydziału Farmaceutycznego tajnego Uniwersytetu Ziemi Zachodnich. Nadal prowadzi działalność konspiracyjną. W połowie 1943 r. był współorganizatorem Wydziału Zachodniego „Szarych Szeregów” przy Głównej Kwaterze Związku Harcerstwa Polskiego („Pasięka”), którym kierował do 1944. Jednocześnie pełnił funkcję kierownika ośrodka konspiracyjnego „Pasięki” znajdującego się w laboratorium apteki przy ul. Marszałkowskiej 72 w

Warszawie. W czasie Powstania Warszawskiego apteka wraz z sąsiednimi lokalami pełniła funkcję punktu ratowniczo-sanitarnego batalionu AK „Iwo”, gdzie pełnił funkcję lekarza batalionu. Po upadku Powstania przebywał w Kazimierzy Wielkiej.

W lutym 1945 r. wrócił do Poznania delegowany przez Ministra Opieki Społecznej i Zdrowia Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego w celu zorganizowania i uruchomienia Filii Państwowego Zakładu Higieny (PZH). Równocześnie obejmuje kierownictwo i organizację Zakładu Mikrobiologii Lekarskiej UP. Pełnił funkcję kierownika tego Zakładu oraz poznańskiej Filii PZH do 1946 roku. W latach 1946-1955 r. nadal pracował w Filii PZH, przemianowanej z czasem na Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną (WSSE), gdzie pełnił funkcję kierownika Oddziału Bakteriologicznego i zastępcy dyrektora.

W latach 1945-1950 był adiunktem w Zakładzie Mikrobiologii Lekarskiej UP i prowadzi wykłady zleczone i ćwiczenia na Studium Stomatologicznym oraz na Wydziale Farmaceutycznym. W marcu 1952 r. habilitował się na Akademii Medycznej (AM) w Poznaniu, na podstawie pracy *Zatrucia pokarmowe wywołane salmonellami ze szczególnym uwzględnieniem potraw roślinnych jako źródła zakażenia* napisanej pod kierownictwem prof. dra Jana Adamskiego.

We czerwcu 1954 r., decyzją Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej otrzymał tytuł docenta. W listopadzie 1958 r. został mianowany profesorem nadzwyczajnym, a rok później zwyczajnym.

W październiku 1959 r. objął kierownictwo Katedry i Zakładu Mikrobiologii Lekarskiej AM, który z czasem zmienił nazwę na Zakład Bakteriologii i Wirusologii Klinicznej AM, najpierw jako p.o. kierownika a od lutego 1960 r. jako kierownik. Przez wiele lat był m. in. delegatem pomocniczych pracowników nauki do Rady Wydziału Lekarskiego i Senatu, przewodniczącym Komisji Dyscypliny Nauki. Jako docent był członkiem Senackiej Komisji Bytowej oraz przewodniczącym Komisji Rekrutacyjnej. W latach 1955-1960 pełnił funkcję prodziekana Wydziału Lekarskiego AM.

W latach 1957-1963 był konsultantem w zakresie analityki lekarskiej na województwo poznańskie i miasto Poznań. W 1959 r. utworzył, mimo trudności, pierwszą w Poznaniu 2-letnią Szkołę Laborantów Medycznych. W październiku 1975 roku przeszedł w stan spoczynku.

Józef Wiza był autorem 59 publikacji naukowych, z których 41 to prace doświadczalne. Tematyka ich dotyczy m. in. bakteriologii i epidemiologii ostrych schorzeń jelitowych (*Zatrucia pokarmowe wywołane salmonellami ze szczególnym uwzględnieniem potraw roślinnych jako źródła zakażenia*, „Prace Komisji Medycyny Doświadczalnej PTPN”, t. 9, z. 9, 1952, s.63), zagadnień bakteriofagowych (*Ocena zawiesin używanych do odczytu Widala z uwzględnieniem zawiesin szczepów homologicznych i typowanych bakteriofagami*, „Prace Komisji Medycyny Doświadczalnej” PTPN, t. 10, z. 8, 1953, s.17) i zmienności bakterii, seriodiagnostyki kiły, bakteriologii błonicy (*Z zagadnień bakteriologicznych błonicy*, „Wiadomości Lekarskie”, nr 8, 1955, s. 337-343). Osobną grupę prac stanowią podręczniki i skrypty dla studentów i lekarzy z mikrobiologii szczegółowej i materiału przerabianego na ćwiczeniach (*Materiały dydaktyczne do ćwiczeń z mikrobiologii lekarskiej dla studentów stomatologii*, 1975, wyd. II 1976) w końcu prace popularno-naukowe i monograficzne.

Był współorganizatorem poznańskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Mikrobiologów, gdzie w latach 1951-1975 pełnił funkcję sekretarza i przez wiele lat działał jako wiceprzewodniczący i przewodniczący Oddziału. Był także członkiem Komisji i Wydziału Medycyny Doświadczalnej Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. W 1955 r. był sekretarzem Komitetu Organizacyjnego XIII Zjazdu Mikrobiologów Polskich, który odbył się w Poznaniu.

Józef Wiza za zasługi na polu naukowym, dydaktycznym i społecznym został odznaczony m. in.: Srebrnym (1938) i Złotym (1946) Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1974), odznaką „Za wzorową pracę w służbie zdrowia” (1952).

W kwietniu 1934 roku ożenił się z Teresą Karoliną z domu Guczy-Gudzańską. Mieli troje dzieci - Krzysztofa, Grażynę i Ewę.

Zmarł w Poznaniu 19 maja 1976 r. i pochowany został na Cmentarzu Komunalnym nr 2 na Junikowie (pole 17, kwatera A, grób rodzinny).

Materiały Józefa Wizy zostały przekazane do Polskiej Akademii Nauk Archiwum w Warszawie Oddział w Poznaniu przez żonę Teresę Wizową w 1996 r. (ks. nab. „B” 180). Spuścizna została uporządkowana i zinwentaryzowana przez Jarosława Matysiaka i praktykantkę Katarzynę Banaś w roku 2012. Spuścizna zawiera materiały z lat 1907-1995. Została podzielona na 5 zasadniczych grup zgodnie z metodami porządkowania przyjętymi w Polskiej Akademii Nauk Archiwum w Warszawie.

Grupa I, licząca 6 jednostek archiwalnych i zawierająca materiały z lat 1935-1959, została podzielona na 2 podgrupy: A. Opracowania, artykuły, wykłady, referaty; B. Przemówienia okolicznościowe i materiały warsztatowe. Archiwalia zostały uporządkowane chronologicznie i rzeczowo. W podgrupie pierwszej, znajduje tekst pracy doktorskiej autora spuścizny, rękopisy i maszynopisy artykułów, m. in. z higieny, bakteriologii, morfologii oraz teksty wykładów i referatów. W podgrupie drugiej znajduje się tekst przemówienia okolicznościowego oraz materiały warsztatowe z okresu międzywojennego i powojennego.

W skład grupy II wchodzi 11 jednostek z lat 1936-1975. Została podzielona także na dwie podgrupy: A. Działalność organizacyjno-naukowa, zawodowa, B. Działalność dydaktyczna i wydawnicza. Materiały zostały uporządkowane chronologicznie i rzeczowo. W podgrupie pierwszej znalazły się materiały działalności m. in.: na Uniwersytecie Poznańskim/Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Akademii Medycznej w Poznaniu, Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Poznaniu, W podgrupie drugiej znajdują się notatki i materiały wykorzystywane podczas wykładów zleconych i ćwiczeń wygłoszonych przez autora spuścizny na Uniwersytecie Poznańskim i Akademii Medycznej w Poznaniu. Podgrupę zamykają materiały z działalnością wydawniczą autora spuścizny.

Grupa III, licząca 9 jednostek, zawiera materiały biograficzne z lat 1920-1995. Są to życiorysy oraz wykazy prac własnych, nominacje, awanse, podziękowania, różnego rodzaju zaświadczenia, materiały dotyczące przewodów: doktorskiego i habilitacyjnego, album z fotografiami: portretowymi, z współpracownikami, z rodziną; artykuły i wycinki prasowe dotyczące twórcy spuścizny. Grupę tę zamyka jednostka z materiałami dotyczącymi żony Józefa Wizy-Teresy. Są to wspomnienia z lat 1936-1939 oraz z lat 1961-1973 pisane w formie pamiętnika oraz artykuły wspomnieniowe poświęcone okresowi II wojny światowej.

Nieliczna jest korespondencja wychodząca i wpływająca z lat 1935-1975 zgromadzona w grupie IV, składająca się z 2 jednostek (w tym jednostka korespondencji wpływającej). Kopie pism wychodzących oraz listy wpływające ułożono alfabetycznie. Korespondencję wpływającą zaopatrzone w aneksy.

Ostatnia, V grupa, składa się z 2 jednostek zawierających materiały pochodzące z lat 1907-1976. Są to nadbitki artykułów autora spuścizny oraz druki i ulotki reklamowe.

Po uporządkowaniu i zinwentaryzowaniu zespół Józefa Wizy obejmuje 0,37 mb. akt. W PAN Archiwum w Warszawie Oddział w Poznaniu nadano spuściznie sygnaturę P. III-115. W Systemie Ewidencji Zasobu Archiwalnego SEZAM zespół otrzymał numer 116/0. Inwentarz zawiera 30 jednostek i 5 aneksów.

Źródła i bibliografia

1. Polska Akademia Nauk Archiwum w Warszawie Oddział w Poznaniu: Materiały Józefa Wizy (1905-1976), sygn. P. III-115, j. a. 15, 16, 17, 22, 24
2. Chrościelewski Edward, *Prof. dr hab. Józef Wiza a „Szare Szeregi” (1905-1976)*, masz., 1978
3. Pietkiewiczowa Krystyna, *Józef Wiza (1905-1976) Mikrobiolog*, [w:] „Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985”, 1991, s. 314-315.
4. Prusak Paweł, *Kcynianie w służbie eskulapa*, „Zeszyty Regionalne Kcyńskiego Towarzystwa Kulturalnego”, 1991, s. 19-20.
5. Przychodzki Michał, *Wiza Józef*, [w:] *Encyklopedia Konspiracji Wielkopolskiej*, red. M. Woźniak, 1998, s.638.
6. Rudnicka Maria, *Wspomnienie pośmiertne. Józef Wiza (1905-1976)*, „Medycyna Doświadczalna i Mikrobiologia”, nr 4, 1976, s.393-394.
7. Tejże, *Profesor dr Józef Wiza (1905-1976)*, „Kronika Miasta Poznania”, R. 45 nr 1, 1977, s. 121-123.
8. Wiza Teresa, *Mój opis losów wojennych prof. dr med. J. Wizy*, „Nowiny Lekarskie”, 1995, s. 355-363.

PRZEGLĄD ZAWARTOŚCI INWENTARZA

	pozycja inwentarza
I. Materiały twórczości naukowej	1-6
A. Opracowania, artykuły, wykłady, referaty	1-4
B. Przemówienia okolicznościowe, materiały warsztatowe	5-6
II. Materiały działalności organizacyjno-naukowej, zawodowej, dydaktycznej, wydawniczej	7-17
A. Działalność organizacyjno-naukowa	7-13
B. Działalność dydaktyczna i wydawnicza	14-17
III. Materiały biograficzne, o twórcy zespołu, rodzinne	18-26
IV. Korespondencja	27-28
A. Wpływająca	27
B. Wychodząca	28
V Załączniki	29-30
Aneksy	1-5

I. MATERIAŁY TWÓRCZOŚCI NAUKOWEJ
A. Opracowania, artykuły, wykłady, referaty

1. *O różnych metodach wyosobniania pałeczek grupy durowo-paradurowej z kału*
Praca doktorska
1936, masz., l., k.35
Druk: „Nowiny Lekarskie”, 1937, 4, s. 273-284
2. Higiena, bakteriologia, epidemiologia, historia poznańskiej bakteriologii
Artykuły
1935-1959 i b. d., rkp., masz., l., k. 103, zob. aneks 1
3. Bakteriologia, epidemiologia
Referaty
1948-1955, rkp., masz., l., k. 36, zob. aneks 2

4. Bakteriologia, epidemiologia
Wykłady, korespondencja
1949-1959, rkp., masz., l., k. 58, zob. aneks 3

B. Przemówienia okolicznościowe, materiały warsztatowe

5. Pożegnanie doc. dra hab. med. Jerzego Borszewskiego (1915-1959)
Tekst przemówienia pośmiertnego
1959, rkp., l., k. 1
6. Pożywki, badania kliniczne, wypisy ze źródeł
Notatki, zapiski
1939 i b. d., rkp., l. i sz., k. 153

Strona | 5

II. MATERIAŁY DZIAŁALNOŚCI ORGANIZACYJNO-NAUKOWEJ, ZAWODOWEJ, DYDAKTYCZNEJ, WYDAWNICZEJ

A. Działalność organizacyjno-naukowa, zawodowa

7. Uniwersytet Poznański Zakład Mikrobiologii Lekarskiej
Kurenda, wyniki analizy wody, spis wykładów i demonstracji, zdjęcia zniszczonego w 1945 r. zakładu, korespondencja
1938-1945, rkp., masz., druk., l., k. 22, fot. 9
8. Akademia Medyczna w Poznaniu Katedra i Zakład Mikrobiologii Lekarskiej
Tymczasowy regulamin organizacyjny zakładu, zarządzenia wewnętrzne, wyciąg z protokołu, korespondencja, notatki
1950-1972, rkp., masz., l., k. 52
9. Instytut Balneoklimatyczny w Poznaniu
Sprawozdanie z posiedzenia Komisji do spraw gospodarki borowinowej Instytutu
1955, rkp., masz., l., k. 5
10. Komitet Mikrobiologiczny PAN
Zaproszenia i program konferencji „Kwasy nukleinowe”, korespondencja
1962, 1971, rkp., masz., masz. pow., l., k. 8
11. „Serovac Poznański” sp. z o.o.
Deklaracja przystąpienia, cennik pracowni analitycznej, notatki, korespondencja
1936, rkp., masz., druk., l., k. 8
12. Wojewódzka Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna w Poznaniu
Schemat organizacyjny stacji, historia odbudowy w latach 1945-1946,
notatki, korespondencja
1945-1975, rkp., masz., fkp., l., k. 83
13. Kurs kierowniczek ochronek w Poznaniu
Kurs poświęcony zagadnieniom brucellozy
Programy kursu, wykładów i demonstracji, notatki, korespondencja
Przed 1939, 1971, rkp., masz., l., k. 26

B. Działalność dydaktyczna i wydawnicza

14. Epidemiologia, surowice, szczepionki
Notatki i materiały do wykładów zleconych, listy obecności
1945-1967 i b. d., rkp., masz., druk., j. niem., pol., l., k. 296

15. Mikrobiologia
Programy ćwiczeń, ćwiczenia na Uniwersytecie Poznańskim, Akademii Medycznej w Poznaniu
1948-1956, rkp., masz., druk., j. ang., niem., ros., l. i sz., k. 132
16. Mikrobiologia ogólna, mikrobiologia szczegółowa, historia mikrobiologii
Notatki i materiały do wykładów zleconych na Uniwersytecie Poznańskim, Akademii
Medycznej w Poznaniu, listy obecności
1948-1973 i b. d., rkp., masz., druk., j. ang., niem., pol., ros., l., k.371
17. Publikacje
Umowa-zlecenie, korespondencja
1969-1975, rkp., masz., l., k. 4

III. MATERIAŁY BIOGRAFICZNE, O TWÓRCY ZESPOŁU, RODZINNE

18. Życiorysy, spis publikacji
1958-1975, rkp., masz., l., k. 53
19. Dokumenty osobiste
Poświadczenia, zaświadczenia, pozwolenia, przepustki, ausweis
1934-1960 i b. d., rkp., masz., kkp., druk., j. niem., pol., l., k. 32
20. Studia na Uniwersytecie Poznańskim
Podanie o przyjęcie na studia, książeczka legitymacyjna, świadectwo, poświadczenia, lista
studentów-kolegów z roku, tekst przyrzeczenia lekarskiego, notatki
1925-1932, rkp., masz., kkp., druk, l., k.
21. Nominacje, powołania, umowy o pracę, rozwiązania umów o pracę, oceny
pracy doktorskiej, protokoły: z posiedzenia Komisji dla spraw habilitacji, z
wykładu habilitacyjnego, z dyskusji habilitacyjnej, dyplom, podziękowania,
korespondencja
1933-1975, rkp., masz., masz. pow., kkp., druk., l., k. 97
22. Działalność konspiracyjna w latach II wojny światowej
Wspomnienia, relacje, korespondencja
1957-1983, rkp., masz., masz. pow., druk., l., k. 38
23. Album ze zdjęciami portretowymi, rodzinnymi, współpracownikami
1920-1976 i b. d., k. 27, fot. 153
24. Materiały o twórcy zespołu
Artykuły okolicznościowe, wspomnieniowe, nekrologi
1976-1995, rkp., masz., masz. pow., kkp., druk., l. i sz., k. 39+s. 37
25. Teresa Karolina Wizowa - żona
Wspomnienia
1936-1973, rkp., masz., l., k. 310
26. Jw.
Wspomnienia Teresy Wizowej z okresu II wojny światowej,
wycinki prasowe na temat konkursu na „Pamiętniki Wielkopolanek”
1975-1995, rkp., masz., kkp., druk., l., k. 209

IV. KORESPONDENCJA

A. Wychodząca

27. Osoby, instytucje K-Ż
Komisja Budowlana Magistratu m. Poznania
Państwowe Pedagogium w Poznaniu
Żakowski Cz.
Adresat nieokreślony
1937-1960 i b. d., rkp., masz., l., k. 4

B. Wpływająca

28. Osoby, instytucje B-Z
1935-1975, rkp, masz, druk., l., k. 3, zob. aneks 4

VI. ZAŁĄCZNIKI

29. Józef Wiza
Publikacje, nadbitki prac i artykułów, materiały dydaktyczne
1950-1976, druk., j. ang., pol., ros., l., sz., k. 198, zob. aneks 5
30. F. Przesmycki, *Rola Państwowego Zakładu Higieny w kształtowaniu służby zdrowia*
M. Schottelius, *Bakterye i choroby zakaźne*
Katalog wydawnictw lekarskich, foldery reklamowe leków
1907-1971 i b. d., druk., j. niem., pol., l. i sz., k. 39+s.244

ANEKS 1

- J. 2. Higiena, bakteriologia, epidemiologia, historia poznańskiej bakteriologii
1. *Jak się przedstawiają Miejskie Łazienki Rzeczne w Poznaniu z punktu widzenia higieny*, „Nowiny Lekarskie”, 1935, 7;
  2. *Über die Isolierung von Typhusbazillen aus dem Stuhl*, „Zentralbl. Bakt. Paras. Und Inf./Originale/1937, s. 88-93;
  3. (z J. Adamskim, M. Horstem) *O antygenach do odczynu B- Wassermanna uzyskanych drogą strącania wyciągów solami metali wyciągów z mięśnia sercowego*, „Roczniki PZH”, 1951;
  4. *Bakteriologia paciorkowca hemolitycznego wyosobnionego z nagminnego zapalenia gardła w Ostrowie Wlkp.* „Przegląd Epidemiologiczny”, 1953, nr 4;
  5. *Aktywność enzymatyczna durowych lizatów bakteriofagowych*, Wydawnictwo PTPN 1955, XI, 5, 211-244;
  6. (z H. Dobrowolską, J. Adamskim, B. Mazurem, Z. Taytschem, M. Morzycką, Z. Przybyłkiewicz, J. Georgiadesem) *Badania nad utrzymaniem się odporności humoralnej u szczepionych przeciwko Poliomyelitis*, „Przegląd Epidemiologiczny”, 1962, R.16, s. 405-413;
  7. *Historia Zakładu Mikrobiologii*, b. d.

ANEKS 2

- J.3. Bakteriologia, epidemiologia
1. *Nieswoiste odczyny serologiczne kiły* - referat wygłoszony na kursie dla lekarzy wenerologów w Poznaniu, 1948-1949;
  2. *Mięso pochodzące od cieląt chorych na „białą biegunkę” po przegotowaniu nie jest szkodliwe dla człowieka* - referat (?) 1953;

3. *Błonice w świetle dotychczasowych naukowych badań bakteriologicznych oraz ocena wartości szczepień przeciwbłoniczych* – referat wygłoszony w Oddziale poznańskim Polskiego Towarzystwa Lekarskiego, 1955 r.
4. *Badania nad żywotnością drobnoustrojów chorobotwórczych w Borowinie* - referat na posiedzeniu Komisji Borowinowej Instytutu Balneoklimatycznego w dniu 27 listopada 1954 r.;
5. *Badania nad zatruciami pokarmowymi wywołanymi przez pałeczki Salmonella* - referat wygłoszony na Zjeździe z okazji X-lecia Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Poznaniu, 1955.

ANEKS 3

J.4. Bakteriologia, epidemiologia

1. *.Potrawy roślinne jako naturalna pożywka dla Salmonella typhi Murium*, X Zjazd Polskiego Towarzystwa Mikrobiologów Polskich w Gdańsku, 4 września 1949 r.;
2. *Mechanizm działania pałeczek Salmonella w zatruciach pokarmowych*, Zjazd Polskiego Towarzystwa Mikrobiologów w Łodzi, 1952; (z K. Adamską-Pietkiewiczową) *Wyniki typowania szczepów maczugowców błonicy otrzymanych z badań na nosicielstwo*, XIII Zjazd Polskiego Towarzystwa Mikrobiologów Polskich w Poznaniu, 1955;
3. *Bakteriologia błonicy w świetle dotychczasowych badań naukowych*, posiedzenie naukowe poznańskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Mikrobiologów w dniu 11 marca 1955 r.;
4. *Flora bakteryjna biegunek niemowlęcych w badaniach materiału szpitalnego*, 1956;
5. *Potrawy roślinne jako czynnik etiologiczny w zatruciach pokarmowych u ludzi na tle zakażeń bakteriami z grupy Salmonella*, 1959.

ANEKS 4

J. 29. Korespondencja wpływająca. Osoby, instytucje B-Z

Adamski [?] Jan	1972	I.1
Biblioteka Centrum Wyszkozenia Sanitarnego	1935	I.1+zał.
Danielewski Roman	1945	I.1
Dreszer	1949	I.1
Horst Halina M.D.	1960	I.1
Karłowska Maria	1975	I.1
Państwowe Seminarium Ochroniarskie w Poznaniu	1935	I.1
Państwowy Zakład Higieny	1963	I.1+
zaproszenie, program posiedzenia poświęconego 45 działalności PZH		
Pawlikowski Tadeusz	1963	I.2
Polski Czerwony Krzyż	1936,1939	I.3 9
Polskie Towarzystwo Lekarskie Oddział w Poznaniu	1955	I.1
Wydział Lekarski Poznańskiego Towarzystwa		

Przyjaciół Nauk	1935,1936	I.2	
Śląska Akademia Medyczna	1957	I.1	
Związek Lekarzy Państwa Polskiego Obwód Poznański	1937	I.1	
Zentral-Laboratorium für Lysotopie beim Bezirks- Hygiene-Institut Wernigerode	1963	I.1	Strona 9

ANEKS 5

J. 32. Publikacje, nadbitki prac i artykułów, materiały dydaktyczne

1. *Typowanie pałeczek duru brzuszego z terenu województwa poznańskiego*, „Medycyna Doświadczalna i Mikrobiologia” 1/52, 1952, s.115-134.
2. *Zatrucia pokarmowe wywołane salmonellami ze szczególnym uwzględnieniem potraw roślinnych jako źródła zakażenia*, „Prace Komisji Medycyny Doświadczalnej” PTPN, t. 9, z. 9, 1952, s. 63.
3. *Ocena zawiesin używanych do odczytu Widala z uwzględnieniem zawiesin szczepów homologicznych i typowanych bakteriofagami*, „Prace Komisji Medycyny Doświadczalnej” PTPN, t. 10, z. 8, 1953, s.17.
4. (z K. Neymanem, M. Stabrowskim) *Epidemia wywołana pałeczkami Gaertnera wśród dzieci w zakładzie zamkniętym*, „Przegląd Epidemiologiczny” 2/54, 1954, s. 77-84.
5. *Ludwik Hirszfeld*, „Sprawozdanie PTPN za I i II kwartał”, 1955.
6. *Mechanizm zatruc pokarmowych wywołanych przez pałeczki salmonella*, *Aktywność enzymatyczna durowych lizatów bakteriofagicznych*, „Prace Komisji Medycyny Doświadczalnej” PTPN, t. 11, z. 3, 1955, s.195-244.
7. *Z zagadnień bakteriologicznych błonicy*, „Wiadomości Lekarskie”, nr 8, 1955, s. 337-343.
8. *Wirus żółtaczk zakaźnej na podstawie badań mikrobiologicznych (The virus of infectious jaundice in the light of microbiological investigations)*, „Sprawozdanie PTPN za I i II kwartał”, 1957, s. 106-107.
9. (z M. Dobek, M. Paluchowską, M. Stabrowskim, M. Wojciechowską) *Badania nad etiologią biegunek dziecięcych z uwzględnieniem pałeczek alfa i beta coli oraz pałeczek Salmonella i Shigella*, „Polski Tygodnik Lekarski”, R. 11, nr 8, 1956, s.3-14.
10. (z A. Sabatowskim, M. Szmytówną, J. Jankowiakiem, K. Wysockim, St. Ceglińskim, A. Borowiczem, I. Potockim, A. Madeyskim, T. Piotrowskim, L. Taytschem M. Dukietą, Iwanowską) *Zbiór instrukcji dotyczących racjonalnej gospodarki borowinowej w uzdrowiskach*, Poznań 1955.
11. (z J. Adamskim, M. Rozwadowską-Dowżenkową), *Niektóre problemy wirusologiczne żółtaczk zakaźnej*, „Prace Komisji Medycyny Doświadczalnej” PTPN, t. 18, z. 2/1-4, 1960, s. 5-16.

12. (z T. Rafińskim, L. Jeżową, L. Florkiewiczową) *Próba zapobiegania ostrym zakaźnym zapaleniom przewodu pokarmowego (stanom biegunkowym) u niemowląt, za pomocą szczepień przeciwbiegunkowych*, 1961, s. 333-340.
13. (z J. Adamskim, B. Mazurem) *Poziom przeciwciał anty-poliomyelitis w surowicach krwi dzieci z terenu Poznania i woj. poznańskiego w związku ze szczepieniami ochronnymi*, „Przegląd epidemiologiczny”, R. 16, 1962, s. 415-421.
14. (z S. Bączykiem, B. Rychtym) *Studies on iodopolyvinylalcohol-boric acid complex. I. Preliminary evaluation of bacteriological properties of blue complexes with iodine*, „Acta Poloniae Pharmaceutica”, R. 20, nr 6, 1963, s. 437-440.
15. *Jan Adamski*, „Postępy Mikrobiologii”, t. 6, z. 4, 1967, s. 443-444.
16. (z S. Bączykiem, B. Rychtym) *Studia nad kwasem jodo-poliwinyloalkoholoborowym*, „Acta Poloniae Pharmaceutica”, R. 20, nr 6, 1963, s.455-458.
17. (z B. Mazurem) *An in vivo test of interferon activity*, „Experimental Medicine and Microbiology”, vol. 19, nr 3, 1967, s.331-334.
18. (z B. Mazurem, E. Bogaczyńską) *Badania ścieków wody rzecznej i wody wodociągowej miasta Poznania na obecność wirusów cytotatogennych*, „Przegląd Epidemiologiczny”, R. 22, nr 4, 1968, s.533-538.
19. (recenzja) *Prof. Dr. med. habilit. Siegfried Ortel. Der Bakteriologisch-serologische Kurs, Jena 1968. VEB Gustav Fischer Verlag 8, str. 185*
20. (z B. Mazurem, E. Bogaczynską, S. Babulowa i współ.) *Badania wirusologiczne i serologiczne związane z epidemią poliomyelitis na terenie m. Poznania i woj. poznańskiego w r. 1968*, „Materiały naukowe V Zjazdu Polskiego Towarzystwa Epidemiologów i Lekarzy Chorób Zakaźnych w Łodzi 12-14 września 1969”, s. 643-644.
21. (z B. Mazurem, I. Kręglewską, E. Bogaczyńską, S. Babulową) *Analysis and evaluation of virologic and serologic examinations carried out during the poliomyelitis epidemic in the city and providence of Poznań in 1968*, „Epidemiological review”, 25, 2, 1971, s.203-213.
22. (z I. Westfal, M. Rudnicką, L. Szymaczek-Meyer) *Wyniki leczenia gruźlicy doświadczalnej świnek morskich w kuracji ciągłych i przerywanych ze specjalnym uwzględnieniem etambutolu i rifapicyny*, „Gruźlica”, 41, 1, 1973, s.1-8.
23. (z M. Kobyłańską, A. Magas, M. Rudnicką, M. Wierzbicką) *Ocena kliniczna i bakteriologiczna preparatu metronidazol-polfa w leczeniu niektórych postaci chorób przyzębia*, „Roczniki Akademii Medycznej w Poznaniu”, t. 7, 1973, s. 87-96.

24. (z I. Westfal, M. Rudnicką, L. Szymaczek-Meyer) *Działanie rifampicyny w gruźlicy doświadczalnej świnek morskich w leczeniu ciągłym i przerywanym*, „Prace Komisji Medycyny Doświadczalnej” PTPN, t. 45, 1973, s. 309-317.
25. (z A. Choderą, M. Rudnicką, W. Banaszkiewiczem, J. Chylakiem) *Ocena etambutolu-polfa w gruźlicy doświadczalnej świnek morskich*, „Roczniki Akademii Medycznej w Poznaniu”, t.8, 1974, s. 77-82.
26. (z M. Rudnicką, J. Chylakiem) *Bakteriologiczna ocena działania etambutolu-polfa jako leku przeciwpłatkowego w badaniach in vitro*, „Roczniki Akademii Medycznej w Poznaniu”, t. 8, 1974, s. 83-88.
27. (recenzja) *Medizinische Mikrobiologie (Medical microbiology)* by E. Jawetz, J.L. Melnick, E.A. Adalberg, Springer-Verlag, Berlin-Heidelberg New York, 1973, Pages 815, Fig. 209, „Genetiva Polonica, Vol 15, no. 3, 1974.
28. (z M. Rudnicką, J. Chylakiem) *Materiały dydaktyczne do ćwiczeń z mikrobiologii lekarskiej dla studentów stomatologii*, 1975, s. 29.
29. (z M. Rudnicką, J. Chylakiem) *Materiały dydaktyczne do ćwiczeń z mikrobiologii lekarskiej dla studentów stomatologii. Wydanie II uzupełnione*, 1976, s. 34.